

פרשת וישב

בפרשה זו מתחילה השתלשלות השעבוד של בני ישראל:

יסף היה בן שבע עשרה שנה ויעקב אהבו ביותר ועשה לו בגד יפה עם פסים, ולימדו את מה שלמד בישיבה אצל עבר, יוסף היה תמיד מסדר את פאותיו, והיה מסתובב עם בני בלהה ובני זילפה ושאר השבטים קינאו לו, יום אחד עבר ליד בני לאה ושמע אותם מזלזלים בבני בלהה וזילפה, סיפר לאביו לשה"ר על אחיו, א. הם מזלזלים בבני בלהה וזילפה, ב. שאוכלים אבר מן החי, ג. שמתעסקים עם בנות אחרות, וזה לא היה נכון רק יוסף חשב כך, כי הם דיברו סתם בענין בני בלהה וזילפה, והם אכלו אבר בן פקועה שאין צריך לחיטה, ומכרו חלב וגבינה לבנות ויוסף לא בדק את העובדות לעומק. יום אחד סיפר יוסף לאחיו שראה בחלומם את כל האחים אוספים אלומות תבואה בשדה ואלומת יוסף עמדה באמצע ואלומת האחים עמדו לביבו והשתחוו לו, אמרו לו השבטים: אתה חושב שתמלוך ותמשול עלינו? ושנאו אותו יותר, אחי"כ חלם עוד חלום שהשמש (-יעקב) והירח (-רחל) ואחד עשרה כוכבים (-השבטים) משתחוים לו, וסיפר את החלום לאביו ולאחים, גער בו יעקב ואמר לו האם אני ואמך (-שנפטרה) נבוא להשתחוות לך? אבל יעקב זכר את החלום בליבו, כי ידע שזה נבואה ורצה לראות איך זה יתקיים. באחד הימים הלכו השבטים עם צאן אביהם והתרחקו מחברון עד שהגיעו לשכם, כי היה שם הרבה מרעה ופירות טובים, כשעבר הרבה זמן ולא חזרו אל יעקב את יוסף אם מסכים ללכת לראות היכן אחיו, יוסף הסכים ויעקב ליווהו עד אחרי חברון, הלך יוסף לשכם ולא מצאם, שלח ה' את המלאך גבריאל, ושאלו את מי תחפש, אמר יוסף את אחי אני מחפש, אמר לו המלאך שהם הלכו לדותן, כשראו השבטים את יוסף, אמרו שמעון ולוי שהמדבר לשון הרע צריך להשליכו לכלבים, וניסו לשטות את הכלבים ביוסף אבל בגלל שעשה תשובה הכלבים לא נגעו בו, והחליטו לצרף להרוג אותו, והפשיטו ממנו את ה'כתונת פסים', ראובן אמר שלא בטוח שצריך להרוגו, לכן נזרוק אותו לבור ושם ימות מעצמו, (-ראובן התכוון שאחרי שהשבטים ילכו משם הוא יוציא את יוסף), שמעון לקח את יוסף וזרקו לבור שהיה שם נחשים ועקרבים, יוסף בכה בקול והשבטים הלכו לאכול, ראובן הלך משם כי היה בצום ותענית ועשה תשובה, והנה עברה שיירה של מדיינים ושמעו את הבכיות של יוסף ורצו לקחת אותו, באו השבטים ואמרו שהוא העבד שלהם שמרד והם הענישוהו, רצו המדיינים לקחתו בכת, ווציא שמעון את חרבו ואמר אני ואחי הרגנו את כל שכם ולא כדאי לכם להתחיל איתנו, ביקשו המדיינים שימכרו להם את יוסף, אמר יהודה שעדיף למכור אותו מלהרגו ומכרוהו בעשרים כסף, השבטים המשיכו בדרךם וראובן חזר להוציא את יוסף וירא כי אין איש ובכה: איפה יוסף? מה אומר לאבא? השבטים לקחו יוסף עיזים (שהדם שלו דומה לדם של אדם) שחטוהו וטבלו את הכתונת פסים בדם וקרעו את הבגד בכמה מקומות ושלחו את הכתונת ליעקב ושאלוהו אם הוא מכיר את הבגד הזה, יעקב מיד זיהה את הכתונת פסים והבין שחיה טרפה אותו, יעקב בכה והתאבל על יוסף במשך עשרים ושתיים שנים, יעקב ביקש מבניו שיביאו אליו חיה אולי היא החיה שטרפה את יוסף, יצאו ומצאו זאבה והביאוה ליעקב שאל יעקב את הזאבה מדוע הרגת את בני? מה הוא עשה לך? עשה ה' נס והזאבה פתחה את פיה ואמרה: לא ראיתי מעולם את בנך ולא לרפתי איש מעולם, רק בני נאבד ואני מחפשת אותו כמה ימים, ועכשיו בניך תפסו אותי להוסיף על צערי, שלח יעקב את הזאבה, והמשיך להתאבל על יוסף, כשראו השבטים את צער אביהם ניסו לחפש את יוסף, אך לא מצאוהו. המדיינים שקנו את יוסף חשבו לעצמם הרי יוסף אדם כ"כ יפה, כנראה שהשבטים גנבו אותו והם יתפסו אותם יהיה להם צרות, עברו לידם שיירה של ישמעאלים ומכרו להם את יוסף, וה' ריחם על יוסף ועשה שיהיה להם משא של בשמים ולא ריחות רעים, בדרך שמע יוסף שהם מתכווננים ללכת למצרים התחיל לבכות ולצעוק שיחזירוהו לאביו והוא יתן להם הרבה כסף, אבל הם לא האמינו, והרביצו לו והכריחוהו לרכב על הגמל, בדרך עברו ע"י קבר רחל, יוסף רץ לקבר אמו ובכה: אמא, תראי איך מכרו אותי לעבד ומכים אותי ואף אחד לא מרחם עלי, אמא, תתפללי עלי שאנצל מהם, ובכה עד שלא היה לו כח לדבר, לפתע שמע את קול אמו מדברת אליו ואמרה לו: אל תדאג בני, שמעתי את בכיך וראיתי איך מציקים לך, עכשיו קום ויך איתם למצרים כי ה' שומר עליך, יוסף התרגש ששמע את קול אמו מדברת והמשיך לבכות שם עד שאחד הישמעאלים ראהו, והכה אותו וקללו, ביקש יוסף שוב שיחזירו אותו לאביו והוא יעשיר אותם, אמרו לו: אם היה לך אבא לא היו מוכרים אותך כ"כ בזול, יוסף בכה והם שוב הכוהו, ראה ה' בצרתו ועשה חושך ואפילה והתחילו לנשוב רוחות והיה ברקים ורעמים, והבהמות לא זזו ממקומם, הבינו שזה בגלל שהציקו ליוסף וביקשו את סליחתו, כשנגמר הרעש חשבו להחזירו לאביו, אבל כמה מהם אמרו שהם כבר קרובים למצרים וא"א לחזור את הדרך עד חברון, אבל כדי שלא יקרה להם שוב כאלו מקרים ימכרוהו במצרים ואז ייפטר ממנו. כשהגיעו למצריים פגשו ארבעה אנשים ומכרו להם את יוסף בחמשה שקלים, האנשים שמעו שפוטיו פרס פרעה מחפש עבד, הציעו את יוסף לפוטיו והוא קנהו בארבע מאות שקלים, ה' נתן ברכה בבית פוטיו וזכות יוסף, ונתן ליוסף להיות אחראי על כל ביתו, ויוסף היה אז בן שמונה עשרה והיה האדם הכי יפה בכל מצרים. זליכה אשת פוטיו רצתה להתחתן עם יוסף וניסתה בכל יום לפתותו, אבל יוסף לא שמע לה, אמרה לו: אכניסך לבית הסוהר, אמר לה: ה' מתיר אסורים, אמרה לו: אעזור את עיניך, אמר לה: ה' פוקח עיוורים, אמרה לו: אכופף אותך, אמר לה: ה' זוקף כפופים. ביום שהנילוס עלה על גדותיו והשקה את שדות מצרים היה זה יום שמחה ויצאו כל אנשי העיר להשתחוות לנילוס, זליכה עשתה עצמה חולה ונשארה בביתה, כשהגיע יוסף לעבוד בבית פוטיו, התחננה אליו זליכה שיסכים להתחתן איתה, ויוסף כמובן לא הסכים, לקחה זליכה חרב והניחה על צווארו, ותפסה את בגדו של יוסף, מיד ברח יוסף מהבית והבגד נשאר

אצלה ביד. כשראו האנשים שיוסף ברח שאלו מה קרה, אמרה זליכה שיוסף רצה להתחתן איתה והיא צעקה עליו לכן הוא ברח, כשחזר פוטיפר ושמע מאשתו את המעשה אמר לעבדיו להרביץ ליוסף, והיה שם תינוק בן אחד עשר חודש ועשה ה' נס שהתחיל לדבר ואמר: זליכה אינה צודקת, אלא היא רצתה להתחתן עם יוסף והוא ברח, פוטיפר מאד התבייש ואמר שיעשו משפט, יוסף אמר את טענתו וזליכה אמרה את טענותיה, קבעו ושופטים שלא צריך להרוג את יוסף רק להכניסו לבית הסוהר. בבית הסוהר היה ליוסף ג"כ נשיאות חן ונשואו אחראי על כולם, זליכה הייתה באה גם לשם לשכנעו להתחתן איתה ויוסף היה מתחמק ממנה. אחרי מעשה עם זליכה דיברו במצרים בגנותו של יוסף, עשה ה' מקרה בבית פרעה כדי שידברו על זה וישכחו מהסיפור של יוסף, יום אחד הגיש שר המשקים שתייה לפרעה והיה שם זבוב, פרעה ציוה להכניס את השר לבית הסוהר, וכן שר האופים הגיש לפרעה מאכל והכניס בתוכו אבנים, פרעה ציוה להכניסו גם לבית הסוהר, אחרי שתיים עשרה חודשים שהם היו בבית הסוהר, ראה יוסף יום אחד ששני השרים עצובים, שאלם שלומם ואמרו לו שחלמו חלום והם לא יודעים את הפיתרון, אמר להם יוסף שיספרו לו וה' יתן לו שכל לפתור נכון, סיפר שר המשקים שראה בחלמו שלושה ענפים של גפן והתחיל לפרוח מזה עלים, אח"כ יצאו ממנו ענבים והוא סחט את הענבים לכוס ונתן את הכוס ביד פרעה, אמר יוסף שפתרון החלום הוא ששלושה ענפים רומזים לשלשה ימים הבאים שאחריהם יעשה פרעה משפט וימצאו שהוא זכאי בדין ויחזור לשמש את פרעה, ויוסף ביקש ממנו שיזכור לבקש מפרעה עליו שיוציאו מבית הסוהר (כי זליכה באה כל יום לבית הסוהר לפתותו), אח"כ סיפר שר האופים את חלמו שראה שלושה סלים אחד על השני ולמעלה היה אוכל של פרעה ובא עוף ואכל את האוכל, אמר יוסף שפתרון החלום הוא, שלושה סלים רומזים לשלשה ימים הבאים שאח"כ יעשה פרעה משפט וימצאו שהוא באמת אשם על האבנים שהיו במאכל פרעה ויתלו אותו על העץ, לעבור שלושה ימים אכן התקיימו פתרון החלומות כפי שיוסף פתר, שר המשקים עשה לעצמו כל מיני זכורות בשביל לבקש על יוסף ובכל פעם בא מלאך והשכיח זאת ממנו.